

Karolis Minkevičius

**Bagdononių piliakalnio su gyvenvieta, u. k. 24151, Trakų r. sav., Trakų sen.,
Vilkokšnio k. 2013 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų**

ATASKAITA

Vilnius, 2013

Turinys:

Ankstesnių archeologinių tyrimų apžvalga.....	5
Archeologiniai žvalgomieji tyrimai	7
Šūrfas nr. 1	7
Šūrfas nr. 2	8
Šūrfas nr. 3	8
Šūrfas nr. 4	9
Šūrfas nr. 5	10
Šūrfas nr. 6	10
Šūrfas nr. 7	11
Išvados	12
Nuotraukų sąrašas	13
Brėžinių sąrašas	15
Priedų sąrašas.....	15
Brėžiniai.....	16
Nuotraukos.....	25
Radinių nuotraukos	38
Priedai	39
Tyrimų projektas.....	39
Leidimas atlikti archeologinius tyrimus.....	47
ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ PAŽYMA.....	49

Įvadas

2013 m. lapkričio mėn. 5 d. buvo atlikti Bagdononių piliakalnio su gyvenvieta (24151), Trakų r. sav., Trakų sen., Vilkokšnio k., archeologiniai žvalgomieji tyrimai. Tyrimų užsakovas – Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, įgyvendinantis programą „Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimas, aktualizavimas ir populiarinimas, valstybės kalbos apsauga. Vienas pagrindinių šios programos uždavinių – nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingųjų savybių bei jų teritorijų patikslinimas. Jos vykdymo metu Kultūros paveldo departamentas užsakė atlikti archeologinius žvalgomuosius archeologinius tyrimus trylikos archeologijos paminklų teritorijose. Viena iš šių saugomų vertybių yra Bagdononių piliakalnis su gyvenvieta.

Kultūros paveldo departamento gavus informacijos, jog anksčiau į PR nuo saugomos teritorijos, jos vizualinės apsaugos pozonyje, aptikta grublėtos ir žiestos keamikos, kuri gali būti sietina su pilikalnio papėdės gyvenvieta. Archeologiniai tyrimai saugojamoje teritorijoje ir jos aplinkoje anksčiau nevykdyti, todėl nuspręsta atlikti archeologinius žvalgomuosius tyrimus, kurių tikslas – išsiaiškinti ar į PV nuo saugomos teritorijos yra gyvenvietės liekanų, patikslinti jos chronologiją ir užimamą teritoriją.

Tirta teritorija yra šalia Bagdononių piliakalnio su gyvenvieta saugomos teritorijos PR pakraščio, stambiaikalvės R dalyje (fot. nr. 50). Ši kalva yra apie 70 m į R nuo Strėvos dešiniojo kranto, apie 200 m į V nuo rajoninio kelio Moniai – Bagdononys – Strėva (4734). Apie 60 m į R/ŠR nuo jos yra sodyba. Ši kalva, tai apie 9000 m² ploto reljefo nelygumas, lengvai nuožulnėjantis R kryptimi, ir staigiai Š, P ir V kryptimis (fot. nr. 51). Pastaruoju metu joje nevykdomi jokie darbai, auga nešienaujama pieva. Tačiau, sklypo savininkė informavo, jog prie 15 metų dalis kalvos grunto buvo parduota. Gruntas buvo nukastas ir išvežtas statybos darbams. Deja, informacijos, kur tiksliai nukeliavo gruntas, gauti nepavyko. Dabar kalvos centrinėje ir rytinėje dalyje aiškiai matomas karjero suformuotas reljefo įgaubtumas (fot. nr. 52). Jos Š ir P pakraščiuose matomos sustumdytų žemių eilės, suformuotos nukasinėjant gruntą.

Žvalgomieji tyrimai atlikti pagal Mokslinės archeologijos komisijos 2013 m. spalio mėn. 29 d. tyrėjui Karoliui Minkevičiui išduotą leidimą Nr. 406. Tyrimų metu Bagdononių piliakalnio su gyvenvieta saugojamoje teritorijoje ir jos aplinkoje ištiri septynis 1x1 m dydžio šurfai.

Tyrimuose, be ataskaitos autoriaus, taip pat dalyvavo: archeologas Mindaugas Grikpėdis, VU archeologijos specialybės studentai – Simonas Sprindys, Povilas Kankalis, Vilius Jonušas, Tautvydas Bajerūnas, Justinas Urbanavičius bei technikas Tautvydas Gegužis.

Tyrimų eigos fotofiksaciją atliko archeologas Karolis Minkevičius. Šurfų pjūvius natūroje braižė archeologas Mindaugas Grikpėdis. Jų kompiuterinį išpildymą atliko Karolis Minkevičius. Radinius fotografavo bei jų nuotraukas tvarkė Vilniaus universiteto archeologijos bakalauro programos 3 kurso studentas Simonas Sprindys. Ataskaitos autorius – Karolis Minkevičius.

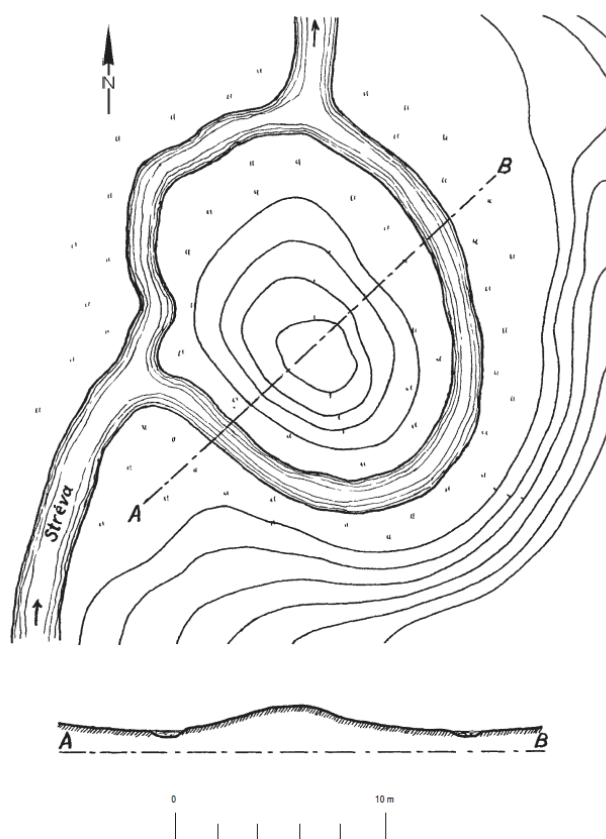
Ataskaita parengta 2 egz., kurios perduotos Kultūros paveldo departamento Mokslinei archeologijos komisijai.

Ankstesnių archeologinių tyrimų apžvalga

Ankstyviausi archeologiniai duomenys apie Bagdononių piliakalnio su gyvenviete kompleksą siekia 8-tą XX a. dešimtmetį. 1971 m. organizuota Lietuvos TSR Mokslų akademijos istorijos instituto ekspedicija, vadovaujama A. Tautavičiaus, lakė archeologijos paminklus įvairiose pietų/pietryčių/rytų Lietuvos vietose. Šios ekspedicijos metu aplankytas ir Bagdononių piliakalnis. Tuomet A. Tautavičius konstatavo, jog piliakalnis – tai į pilkapį panaši, 3,5-4 m aukščio ir 26 m pločio salelė, esanti Strėvos upės vagos ir senvagių juosiamoje pelkėje (pav. nr. 1). Ekspedicijos vadovo nuomone, ši kalvelė greičiau laikytina apeigų vieta, nei piliakalniu¹.

Remiantis 1971 m. ekspedicijos duomenimis, Bagdononių piliakalnis 1972 m. įrašytas į Lietuvos TSR respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašus (AR 1226). Kiek vėliau, 1975 m., jis įtrauktas į Lietuvos TSR archeologijos atlaso II tomą, skirtą piliakalniams². 1984 m. piliakalnį lankė Mokslinės metodinės kultūros paminklų apsaugos tarybos žvalgomoji archeologinė ekspedicija. Jos metu, į PR nuo 1971 m. dokumentuotos kalvelės, aptiktas tikrasis piliakalnis.

1. Bagdononių piliakalnio liekanų planas (Baubonis, Z., Zabiela, G. 2004: 144)

¹ Tautavičius, A. 1971 m. žvalgomosios archeologinės ekspedicijos ataskaita (duomenys apie Kėdainių, Jonavos, Kauno, Kaišiadorių, Prienų, Alytaus, Trakų, Švenčionių ir Vilniaus/Raseinių, Ignalinos/ rajonų archeologinius paminklus. Vilnius, 1971. LIIA, f. 1., b. 313.

² Tautavičius, A. Lietuvos TSR archeologijos atlasas. T. II. Piliakalniai. Vilnius, 1975. p. 34

Remiantis šios išvykos duomenimis, piliakalnis (atrastas A. Tautavičiaus ekspedicijos), kaip natūrali kalvelė, išbrauktas iš archeologijos paminklų sąrašų. Tais pat metais naujai surastasis piliakalnis su gyvenvieta įrašyti į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašus (AR 1666), nustatyta jų paminklinė teritorija (1,5 ha). 1993 m. Bagdononių piliakalnis su gyvenvieta aplankytas Lietuvos Kultūros paveldo mokslinio centro archeologų. Patikslintos teritorijos ribos (1,63 ha), nustatyta vizualinės apsaugos zona (116,77 ha). 1997 m. objektas įrašytas į Nekilnojamojo kultūros vertybių registro archeologinių vertybių sąrašą (A1164K)³.

2003-2004 m., rengiant Lietuvos piliakalnių atlasą, buvo patikslinti duomenys apie šį objektą. Pažymėta, kad tikrasis piliakalnis vis dėlto yra beveik nuplautas – išlikusi tik maža jo dalis, o 1984 m. surastasis piliakalnis turėtų būti traktuojamas kaip senovės gyvenvietė⁴. 2012 m. Kultūros paveldo centro archeologai A. Strazdas, J. Balčiūnas ir A. Skrupskelis aplankė Bagdononių piliakalnį su gyvenvieta. Išvykos metu patikslintos objekto vertingosios savybės bei pakoreguotos piliakalnio teritorijos ribos. Jos išplėstos Š, ŠV kryptimi, kad apimtų piliakalnio liekanas. Kitose – R, P, PV ir V pusėse, teritorija priderinta prie žemės sklypų ribų, tik ŠV pusėje riba pravesta palei Strėvos upės vagą⁵.

---

³ <http://kvr.kpd.lt/heritage/Pages/KVRDetail.aspx?lang=lt&MC=24151> Skrupskelis, A. *Trumpa informacija apie Bagdononių piliakalnį su gyvenvieta ir pastabos dėl teritorijos ribų patikslinimo*. Vilnius, 2013.

⁴ Baubonis, Z., Zabiela, G. *Lietvos piliakalniai. Atlasas. T. III*. Vilnius, 2004. p - 144.

⁵ <http://kvr.kpd.lt/heritage/Pages/KVRDetail.aspx?lang=lt&MC=24151> Skrupskelis, A. *Trumpa informacija apie Bagdononių piliakalnį su gyvenvieta ir pastabos dėl teritorijos ribų patikslinimo*. Vilnius, 2013.

Archeologiniai žvalgomieji tyrimai

2013 m. Bagdononių piliakalnio su gyvenviete vizualinės apsaugos pozonyje vykdytų archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu iki įžemio ištirti 7 šurfai. Visi jie buvo 1x1 m dydžio, bendras ištirtas plotas sudaro 7 m². Šurfai tirti šalia saugomos teritorijos esančios kalvos viršuje. Du šurfai (nr. 1-2) tirti šiaurinėje, du (nr. 3-4) – centrinėje, trys (nr. 5-7) – pietinėje kalvos dalyse. Taip pat, tyrimų metu metalo ieškikliu buvo žvalgytas kalvos paviršius, tačiau jokių archeologiškai vertingų ar su gyvenviete sietinų radinių neaptikta – rasti tik XX a. metaliniai daiktai (vinys, viela, skardos fragmentai).

Šurfas nr. 1

(fot nr. 2; brėž. nr. 3)

Šurfas tirtas kalvos šiauriniame pakraštyje, apie 2 m į R nuo saugomos teritorijos ribos, 32 m į V nuo šurfo Nr. 2 ir 15 m į Š nuo šurfo Nr. 3. Šurfo dydis 1x1 m, jis orientuotas pagal pasaulio šalis. Tirtos vietos reljefas nežymiai nuolaidėjantis Š kryptimi. Paviršių dengia krūmai ir retos samanės.

Velėna ir pilkos spalvos augalinės kilmės gruntas, gausus augalų šaknų, sudarė 35 cm storio viršutinį sluoksnį. Po juo, 35-40 cm gylyje, pasiektas įžemis – smulkus geltonas smėlis. Archeologiškai vertingų radinių ar struktūrų šurfe neaptikta. Baigus tyrimus šurfas užkastas.

Stratigrafija. Grafiškai fiksuotos V ir P kraštinės (brėž. nr. 3). Pjūviuose išskirti 2 kultūrinio sluoksnio horizontai. Paviršius yra Habs. 118.75 m aukštyje.

Vakarinis pjūvis (brėž. nr. 3). Jame fiksuoti du, 35 cm bendro storio kultūrinio sluoksnio horizontai. Velėna buvo 5 cm storio (2). Po ja, Habs. 118.65 m aukštyje, atsidengė 25-30 cm storio (sluoksnis ploniausias ties kraštinės kraštais, kur siekia 25 cm storį) tamsiai pilkos spalvos smėlio su augalų šaknimis gruntas (1). Įžemis – smulkus, šviesiai geltonas smėlis, pasiektas 35-40 cm gylyje, Habs. 118.40 m (V kraštinės dalyje) ir 118.35 m (R kraštinės dalyje) aukštyje (0).

Šurfas nr. 2

(fot nr. 2; brėž. nr. 4)

Šurfas tirtas kalvos šiaurės-rytiniame pakraštyje, apie 32 m į R nuo šurfo Nr. 1, 20 m į Š nuo šurfo Nr. 4. Šurfo dydis 1x1 m, jis orientuotas Š-P kryptimi. Tirtos vietos reljefas nežymiai nuolaidėjantis Š ir R kryptimis. Paviršių dengia žolė ir retos samanės.

Nuėmus 10 cm storio velėną fiksuotas 25 cm storio augalinis, tamsiai pilkos spalvos, smėlingo grunto sluoksnis. Po juo buvo 20-25 cm storio tamsiai rudos spalvos smėlio sluoksnis. Įžemis – geltonos spalvos smėlis su žvyro frakcijomis – pasiektas 65 cm gylyje. Archeologiškai vertingų radinių ar struktūrų šurfe neaptikta. Baigus tyrimus šurfas užkastas.

Stratigrafija. Grafiškai fiksuotos R ir P kraštinės (brėž. nr. 4). Pjūviuose išskirti 3 kultūrinio sluoksnio horizontai. Paviršius yra ties Habs. 118.00 m altitute.

Rytinis pjūvis (brėž. nr. 4). Jame fiksuoti trys, 50 cm bendro storio kultūrinio sluoksnio horizontai. Velėna buvo 5 cm storio (3). Po ja, Habs. 117.95 m aukštyje aptiktas 25 cm storio tamsiai pilko smėlio sluoksnis (2). Giliau fiksuotas 10-15 cm storio (sluoksnis tolydžio storėja link kraštinės R dalies) (1). Po juo, 50 cm gylyje, ties Habs. 117.50 m altitute, pasiektas įžemis – geltonas smėlis su žvyro frakcijomis (0).

Šurfas nr. 3

(fot nr. 16; brėž. nr. 5)

Šurfas tirtas kalvos centrinės dalies vakaruose, apie 6 m į R nuo saugomos teritorijos ribos, 15 m į P nuo šurfo Nr. 1, 32 m į V nuo šurfo Nr. 4 ir 14 m į Š nuo šurfo Nr. 5. Šurfo dydis 1x1 m, jis orientuotas Š-P kryptimi. Tirtos vietos reljefas nežymiai nuolaidėjantis R kryptimi. Paviršius apaugęs vešlia daugiamete žole.

Velėna buvo 4-6 cm storio. Po ja glūdėjo 10-15 cm storio tamsiai pilkos spalvos augalinis sluoksnis, kuriame aptiktas geležinės vielos fragmentas. Dar giliau – 15-20 gylyje pasiektas įžemis – tamsiai geltonos spalvos smėlis. Šurfe archeologiškai vertingų radinių ar struktūrų šurfe neaptikta. Baigus tyrimus šurfas užkastas.

Stratigrafija. Grafiškai fiksuotos Š ir V kraštinės (brėž. nr. 5). Pjūviuose išskirti 2 kultūrinio sluoksnio horizontai. Paviršius yra ties Habs. 118.80 m altitute.

Šiaurinis pjūvis (brėž. nr. 5). Jame fiksuoti 2, 15 cm bendro storio kultūrinio sluoksnio horizontai. Velėna buvo 5 cm storio (2). Po ja, Habs. 118.75 m aukštyje, fiksuotas 10-15 cm storio tamsiai pilkos spalvos grunto sluoksnis (1). Įžemis – geltonas smėlis – pasiektas 20 cm gylyje, Habs. 118.60 m aukštyje (0).

Šurfas nr. 4

(fot. nr. 23; brėž. nr. 6)

Šurfas tirtas kalvos centrinės dalies rytuose, apie 20 m į P nuo šurfo Nr. 2, 32 m į R nuo šurfo Nr. 3, 22.5 m į ŠR nuo šurfo Nr. 6, 16 m į ŠV nuo šurfo Nr. 7. Šurfo dydis 1x1 m. Jis orientuotas Š-P kryptimi. Tirtose vietose reljefas nežymiai nuolaidėjantis R kryptimi. Paviršių dengia daugiametė žolė.

Nuėmus 5-10 cm storio velėną, fiksuotas 10-15 cm storio pilkos spalvos smėlio sluoksnis, su geltono smėlio intarpais. Po juo, šurfo PR dalyje atidengtas iki 30 cm gylio perkasimas. Jo užpildą sudarė šviesiai pilkas smėlis su geltono smėlio frakcijomis. Po šiuo perkasimu, 45-50 cm gylyje, pasiektas įžemis – geltonos spalvos smėlis. Likusioje šurfo dalyje jis fiksuotas 20 cm gylyje. Archeologiškai vertingų radinių ar struktūrų šurfe neaptikta. Baigus tyrimus šurfas užkastas.

Stratigrafija. Grafiškai fiksuotos V ir P kraštinės (brėž. nr. 6). Pjūviuose išskirti 3 kultūrinio sluoksnio horizontai. Paviršius yra ties Habs. 118.22 m altitute.

Pietinis pjūvis (brėž. nr. 6). Jame fiksuoti 3, 45 cm bendro storio kultūrinio sluoksnio horizontai. Velėna buvo 5 cm storio (3). Po ja, Habs. 118.17 m. aukštyje fiksuotas 12-15 cm storio tamsiai pilkos spalvos smėlio sluoksnis (2). Dar giliau, rytinėje sienelė dalyje atidengtas 25-30 cm storio įkasimas, kurio užpildą sudarė šviesiai pilkas smėlis su geltono smėlio frakcijomis (1). Įžemis – geltonas smėlis – pasiektas 45-50 cm gylyje, Habs. 117.75 m (V kraštinės dalyje) ir Habs. 118.05 m (R kraštinės dalyje) aukštyje (0).

Šurfas nr. 5

(fot. nr. 30; brėž. nr. 7)

Šurfas tirtas kalvos pietiniame pakraštyje, apie 8 m į R nuo saugomos teritorijos ribos, 14 m į P nuo šurfo Nr. 3, 31 m į PV nuo šurfo Nr. 4, 21.5 m į ŠV nuo šurfo Nr. 5. Šurfo dydis 1x1 m. Jis orientuotas Š-P kryptimi. Tirtos vietos reljefas nuolaidėjantis į Š pusę. Paviršius apaugęs vešlia, daugiamete žole.

Velėna buvo 5 cm storio. Nuėmus ją fiksuotas 10-15 cm augalinis storio pilkos spalvos smėlio sluoksnis. Įžemis – rusvas ir geltonas smėlis su žvyro frakcijomis – pasiektas 15-25 cm gylyje. Archeologiškai vertingų radinių ar struktūrų šurfe neaptikta. Baigus tyrimus šurfas užkastas.

Stratigrafija. Grafiškai fiksuotos P ir V kraštinės (brėž. nr. 7). Pjūviuose išskirti 2 kultūrinio sluoksnio horizontai. Paviršius yra ties Habs. 118.80 m altitute.

Pietinis pjūvis (brėž. nr. 7). Jame fiksuoti 2, 15-25 cm bendro storio kultūrinio sluoksnio horizontai. Velėna buvo 5 cm storio (2). Po ja, Habs. 118.75 m aukštyje fiksuotas 10-15 cm storio augalinis pilkos spalvos smėlio sluoksnis (1). Įžemis (0) pasiektas 15-25 cm gylyje, ties Habs. 118.65 altitute. Šurfo V dalyje iki šurfo centro, įžemis buvo geltonos spalvos žvyras (0a). Šurfo rytinėje dalyje – rudos spalvos smėlis su žvyro frakcijomis (0b).

Šurfas nr. 6

(fot. nr. 37; brėž. nr. 8)

Šurfas Nr. 6 tirtas kalvos pietiniame pakraštyje, apie 30 m į R nuo saugomos teritorijos ribos, 21 m į PR nuo šurfo Nr. 5, 22.5 m į PV nuo šurfo Nr. 4, 24.5 m į V nuo šurfo Nr. 7. Šurfo dydis 1x1 m. Jis orientuotas Š-P kryptimi. Vietos reljefas nuolaidėjantis Š kryptimi. Paviršius apaugęs vešlia daugiamete žole.

Nuėmus 5 cm storio velėną pasiektas tamsiai pilkos spalvos smėlingo grunto sluoksnis. Jo storis – 35-40 cm. Šiame sluoksnyje aptikta korodavusi XX a. vinis. Po pastaruoju sluoksniu, 45-55 cm gylyje fiksuotas įžemis – smulkus geltonas smėlis. Archeologiškai vertingų radinių ar struktūrų šurfe neaptikta. Baigus tyrimus šurfas užkastas.

Stratigrafija. Grafiškai fiksuotos V ir Š kraštinės (brėž. nr. 8). Pjūviuose išskirti 2 kultūrinio sluoksnio horizontai. Paviršius yra ties Habs. 118.92 m altitute.

Vakarinis pjūvis (brėž. nr. 8). Jame fiksuoti 2, 45 cm storio kultūrinio sluoksnio horizontai. P šurfo dalyje paviršius buvo Habs. 118.93 m aukštyje, Š dalyje – Habs. 118.82 m aukštyje. Velėna buvo 5 cm storio (2). Po ja, Habs. 118.90 m aukštyje prasidėjo augalinis tamsiai pilkos spalvos smėlio sluoksnis (1). Įžemis – smulkus geltonas smėlis – pasiektas 45-55 cm gylyje, ties Habs. 118.50 m (P kraštinės dalyje) ir Habs. 118.40 m (Š kraštinės dalyje) altitudėmis.

Šurfas nr. 7

(fot. nr. 44; brėž. nr. 9)

Šurfas tirtas kalvos pietrytiniame pakraštyje, apie 51 m į R nuo saugomos teritorijos ribos, 16 m į PR nuo šurfo Nr. 4, 24.5 m į ŠR nuo šurfo Nr. 6, 24.5 m į R nuo šurfo Nr. 6. Šurfo dydis 1x1 m. Jis orientuotas Š-P kryptimi. Tirtos vietos paviršius apaugęs vešlia, daugiamete žole. Vietos reljefas nežymiai nuolaidėjantis R kryptimi.

Po 5-10 cm storio velėna slūgsojo 45-50 cm storio pilkos spalvos smėlingo grunto sluoksnis. Jame aptiktas korodavęs XX a. varžtas. Giliau, 50-60 cm gylyje fiksuotas įžemis – smulkus geltonos spalvos smėlis. Archeologiškai vertingų radinių šurfe neaptikta. Baigus tyrimus šurfas užkastas.

Stratigrafija. Grafiškai fiksuotos P ir R kraštinės (brėž. nr. 9). Pjūviuose išskirti 2, 50 cm storio kultūrinio sluoksnio horizontai. Paviršius yra ties Habs. 118.22 m (Š dalyje) ir Habs. 118.32 m (P dalyje) altitudėmis.

Rytinis pjūvis (brėž. nr. 9). Jame fiksuoti 2, 50 cm bendro storio kultūrinio sluoksnio horizontai. Velėna buvo 5 cm storio (2). Po ja, Habs. 118.22 m aukštyje fiksuotas 45 cm storio augalinis pilkos spalvos smėlio sluoksnis (1). Įžemis – smulkus geltonas smėlis – pasiektas 50-60 cm gylyje, ties Habs. 117.75 m (Š kraštinės dalyje) ir Habs. 117.83 m (P kraštinės dalyje) altitudėmis.

Išvados

Archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu Bagdononių piliakalnio su gyvenviete aplinkoje, ištirti 7 šurfai, kurių bendras plotas – 7 m². Du šurfai (nr. 1-2) tirti už saugomos teritorijos PR pakraščio esančios kalvos Š pakraštyje, du (nr. 3-4) – jos centrinėje dalyje, trys (nr. 5-7) – pietiniame pakraštyje. Visi šurfai ištirti iki įžemio. Juose archeologiškai vertingų radinių ar struktūrų neaptikta. Šurfų sienelių stratigrafija ir vietos reljefas patvirtino sklypo savininkės pateiktą informaciją – viršutinė kalvos dalis anksčiau nukasta. Šurfe nr. 4 aptiktas perkasimas, greičiausiai atsiradęs šių grunto kasimo darbų metu. Šurfuose aptikti tik XX a. datuoti radiniai – fabrikinės gamybos varžtas, vinis, vielos fragmentas. Žvalgant kalvos paviršių metalo ieškikliu taip pat nerasta jokių archeologiškai vertingų ar su gyvenviete sietinų radinių. Remiantis žvalgomųjų tyrimų rezultatais galima teigti, jog greičiausiai kalvos viršutinėje dalyje nėra išlikusių senovės gyvenvietės liekanų.

Karolis Minkevičius

Nuotraukų sąrašas

1. Šurfo nr. 1 vaizdas prieš tyrimus iš P pusės
2. Šurfo nr. 1 bendras vaizdas iš P pusės
3. Šurfo nr. 1 Š sienelės stratigrafija
4. Šurfo nr. 1 R sienelės stratigrafija
5. Šurfo nr. 1 P sienelės stratigrafija
6. Šurfo nr. 1 V sienelės stratigrafija
7. Šurfo nr. 1 vaizdas po tyrimų iš PV pusės
8. Šurfo nr. 2 vaizdas prieš tyrimus iš P pusės
9. Šurfo nr. 2 bendras vaizdas iš V pusės
10. Šurfo nr. 2 Š sienelės stratigrafija
11. Šurfo nr. 2 R sienelės stratigrafija
12. Šurfo nr. 2 P sienelės stratigrafija
13. Šurfo nr. 2 V sienelės stratigrafija
14. Šurfo nr. 2 vaizdas po tyrimų iš V pusės
15. Šurfo nr. 3 vaizdas prieš tyrimus iš R pusės
16. Šurfo nr. 3 bendras vaizdas iš P pusės
17. Šurfo nr. 3 Š sienelės stratigrafija
18. Šurfo nr. 3 R sienelės stratigrafija
19. Šurfo nr. 3 P sienelės stratigrafija
20. Šurfo nr. 3 V sienelės stratigrafija
21. Šurfo nr. 3 vaizdas po tyrimų iš V pusės
22. Šurfo nr. 4 vaizdas prieš tyrimus iš V pusės
23. Šurfo nr. 4 bendras vaizdas iš P pusės
24. Šurfo nr. 4 Š sienelės stratigrafija
25. Šurfo nr. 4 R sienelės stratigrafija
26. Šurfo nr. 4 P sienelės stratigrafija
27. Šurfo nr. 4 V sienelės stratigrafija

28. Šurfo nr. 4 vaizdas po tyrimų iš V pusės
29. Šurfo nr. 5 vaizdas prieš tyrimus iš Š pusės
30. Šurfo nr. 5 bendras vaizdas iš P pusės
31. Šurfo nr. 5 Š sienelės stratigrafija
32. Šurfo nr. 5 R sienelės stratigrafija
33. Šurfo nr. 5 P sienelės stratigrafija
34. Šurfo nr. 5 V sienelės stratigrafija
35. Šurfo nr. 5 vaizdas po tyrimų iš Š pusės
36. Šurfo nr. 6 vaizdas prieš tyrimus iš Š pusės
37. Šurfo nr. 6 bendras vaizdas iš P pusės
38. Šurfo nr. 6 Š sienelės stratigrafija
39. Šurfo nr. 6 R sienelės stratigrafija
40. Šurfo nr. 6 P sienelės stratigrafija
41. Šurfo nr. 6 V sienelės stratigrafija
42. Šurfo nr. 6 vaizdas po tyrimų iš Š pusės
43. Šurfo nr. 7 vaizdas prieš tyrimus iš V pusės
44. Šurfo nr. 7 bendras vaizdas iš PR pusės
45. Šurfo nr. 7 Š sienelės stratigrafija
46. Šurfo nr. 7 R sienelės stratigrafija
47. Šurfo nr. 7 P sienelės stratigrafija
48. Šurfo nr. 7 V sienelės stratigrafija
49. Šurfo nr. 7 vaizdas po tyrimų iš V pusės
50. Nukasta centrinė ir rytinė kalvos dalis iš V pusės
51. Kalvos R dalis iš PV pusės
52. Nukasta centrinė kalvos dalis iš P pusės
53. Šurfuose aptikti radiniai

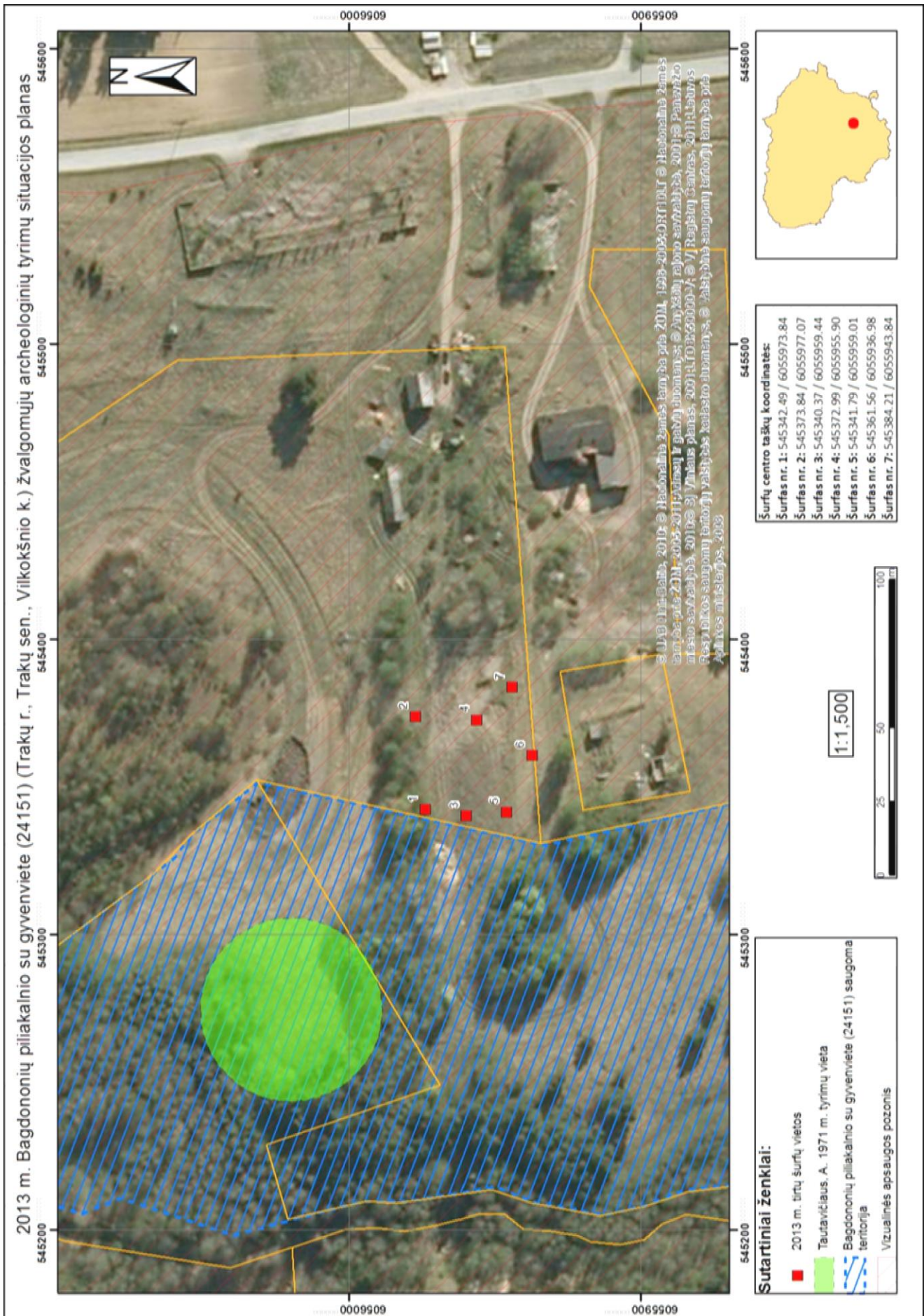
Brėžinių sąrašas

1. Situacijos planas. M: 1:1500
2. Sutartiniai žymėjimai
3. Šurfas nr. 1, V ir P pjūviai. M 1:20
4. Šurfas nr. 2, R ir P pjūviai. M 1:20
5. Šurfas nr. 3, Š ir V pjūviai. M 1:20
6. Šurfas nr. 4, V ir P pjūviai. M 1:20
7. Šurfas nr. 5, P ir V pjūviai. M 1:20
8. Šurfas nr. 6, V ir Š pjūviai. M 1:20
9. Šurfas nr. 7, P ir R pjūviai. M 1:20

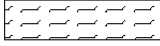

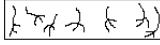

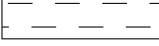

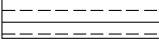

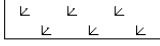
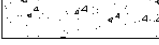

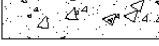
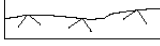
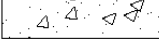

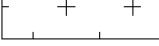

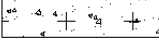

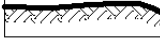

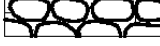
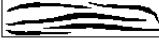

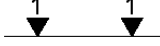
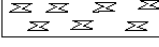

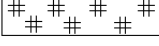
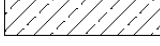
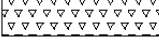

Priedų sąrašas

1. Tyrimų projektas
2. Leidimo atlikti archeologinius tyrimus kopija
3. Archeologinių tyrimų pažyma

Brėžiniai

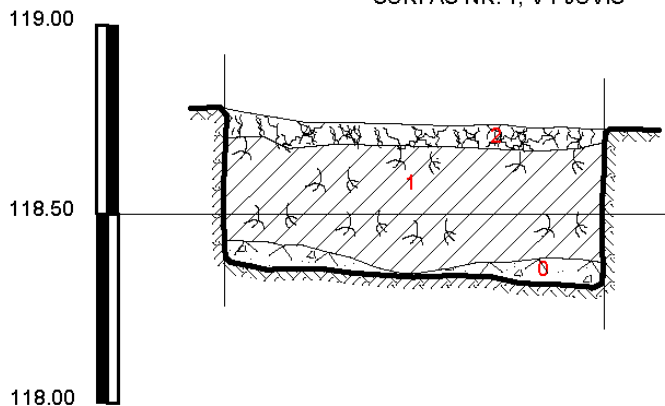
BAGDONONIŲ PILIAKALNIO SU GYVENVIETE (TRAKŲ R. SAV., VILKOKŠNIO K.) ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI

	JUODA ŽEMĖ		DURPĖS
	TAMSAI PILKA ŽEMĖ		ŠAKNYS
	PILKA ŽEMĖ		MEDIENA
	RUDA ŽEMĖ		SUNYKUSI MEDIENA
	MOLIS		APDEGUSI MEDIENA
	PLŪKTAS MOLIS		KERAMIKA
	DEGTAS MOLIS		SKIEDROS
	SMĖLIS		ASFALTAS
	SMULKUS ŽVYRAS		ĮŽEMIS
	STAMBUS ŽVYRAS		AKMENYS
	KALKĖS		AKMENŲ GRINDINYS
	KALKIŲ SKIEDINYS		TAŠYTI AKMENYS
	SMULKIOS GRIUVENOS		DUOBĖS KONTŪRAS
	STAMBIOS GRIUVENOS		AKMENŲ MŪRAS
	DEGĖSIAI		PLYTŲ MŪRAS
	KAULAI		MŪRAS PJŪVYJE
	ŠIUKŠLĖS		GRUNTINIS VANDUO
	VELĖNA		FIKSUOTA KRAŠTINĖ
	ODA		ANGLIS
	PUVĖSIAI		BETONAS
	SKALDA		PERKASTA
			AKMENS ANGLIS

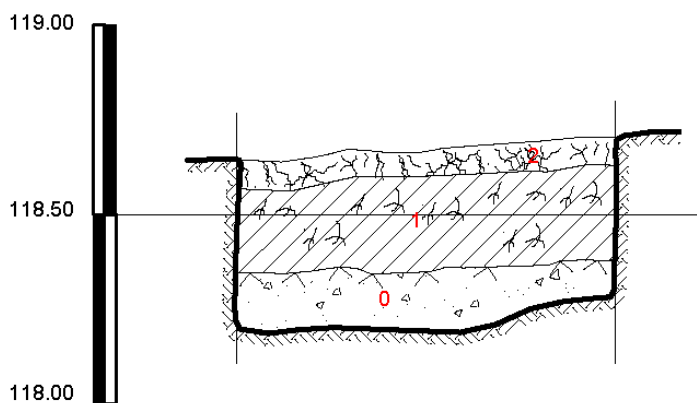
ARCHEOLOGAS	M. GRIKPĖDIS		2013 M. BAGDONONIŲ PILIAKALNIO SU GYVENVIETE ŽVALGOMIEJI TYRIMAI	STADIJA	BRĖŽINYS	BRĖŽINIŲ
FIKSAVO	J. JURGELEVIČIUS				2	9
BRAIŽĖ	K. MINKEVIČIUS					
			SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI	ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI		

BAGDONONIŲ PILIAKALNIO SU GYVENVIETE (TRAKŲ R. SAV., VILKOKŠNIO K.) ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI

ŠURFAS NR. 1, V PJŪVIS

ŠURFAS NR. 1, P PJŪVIS

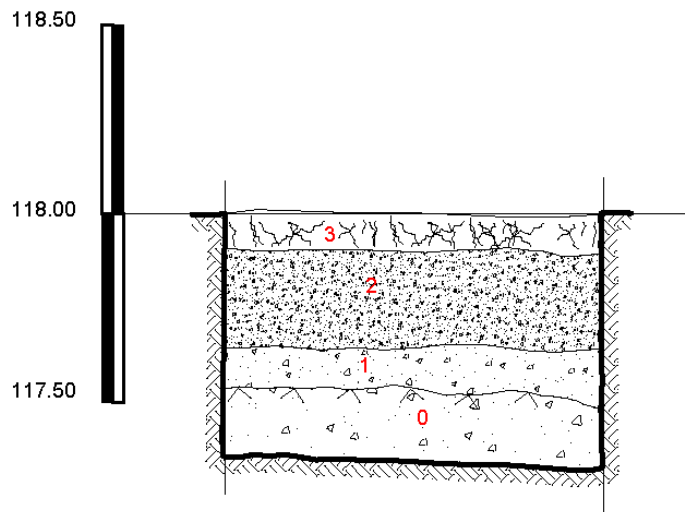
- 0 - GELTONAS SMĖLIS - ŽEMIS
- 1 - PILKAS GRUNTAS
- 2 - VELĖNA

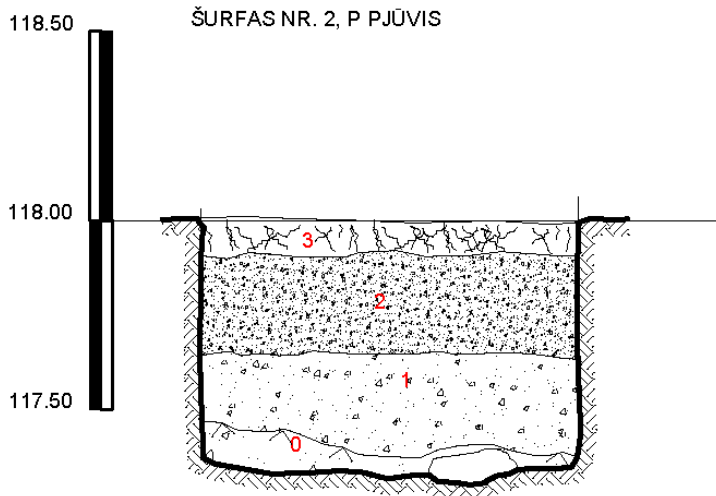
ARCHEOLOGAS	K. MINKEVIČIUS		BAGDONONYS, ŠURFAS NR. 1. V IR P PJŪVIAI	STADIJA	BRĖŽINYS	BRĖŽINIŲ
FIKSAVO	M. GRIKPĖDIS				3	9
BRAIŽĖ	K. MINKEVIČIUS					
			ŠURFAS NR 1, M 1:20	ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI		

BAGDONONIŲ PILIAKALNIO SU GYVENVIETE (TRAKŲ R. SAV., VILKOKŠNIO K.) ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI

ŠURFAS NR. 2, R PJŪVIS

ŠURFAS NR. 2, P PJŪVIS

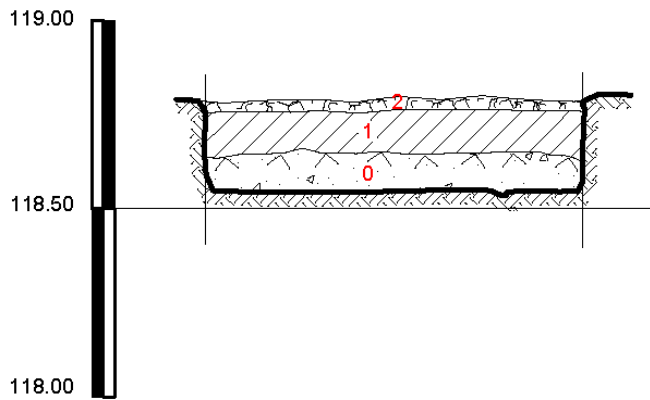

- 0 - GELTONAS SMĖLIS+ŽVYRAS - ĮŽEMIS
- 1 - PILKAS SMĖLIS
- 2 - TAMSIAI PILKAS SMĖLIS
- 3 - VELĖNA

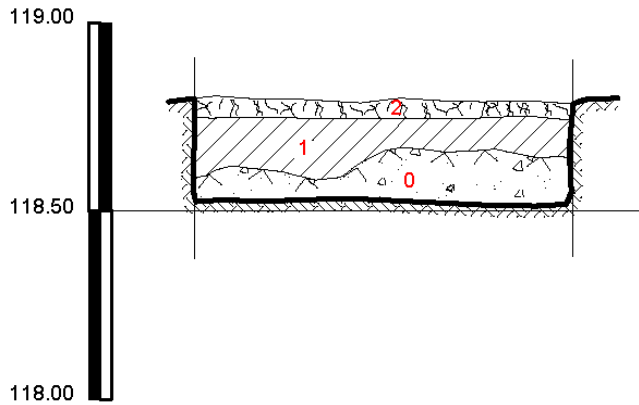

ARCHEOLOGAS	K. MINKEVIČIUS		BAGDONONYS, ŠURFAS NR. 2. R IR P PJŪVIAI	STADIJA	BRĖŽINYS	BRĖŽINIŲ
FIKSAVO	M. GRIKPĖDIS				4	9
BRAIŽĖ	K. MINKEVIČIUS					
			ŠURFAS NR 2, M 1:20	ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI		

ŠURFAS NR. 3, Š PJŪVIS

ŠURFAS NR. 3, V PJŪVIS

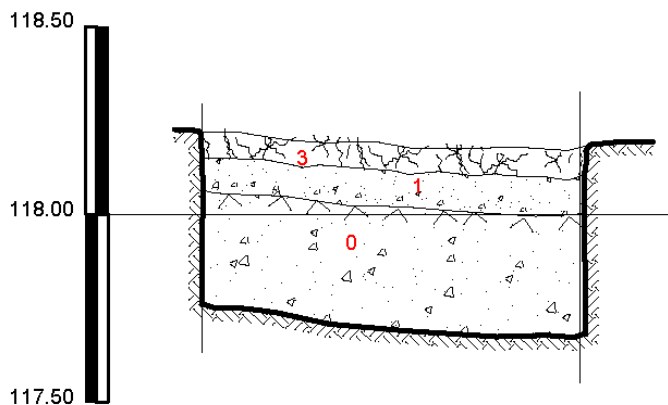
0 - GELTONAS SMĖLIS - ĮŽEMIS
 1 - PILKAS GRUNTAS
 2 - VELĖNA

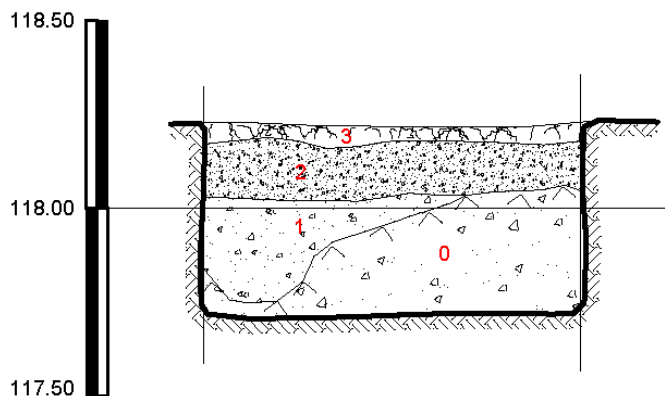
ARCHEOLOGAS	K. MINKEVIČIUS		BAGDONONYS, ŠURFAS NR. 3. Š IR V PJŪVIAI	STADIJA	BRĖŽINYS	BRĖŽINIŲ
FIKSAVO	M. GRIKPĖDIS				5	9
BRAIŽĖ	K. MINKEVIČIUS					
			ŠURFAS NR 3, M 1:20	ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI		

ŠURFAS NR. 4, V PJŪVIS

ŠURFAS NR. 4, P PJŪVIS

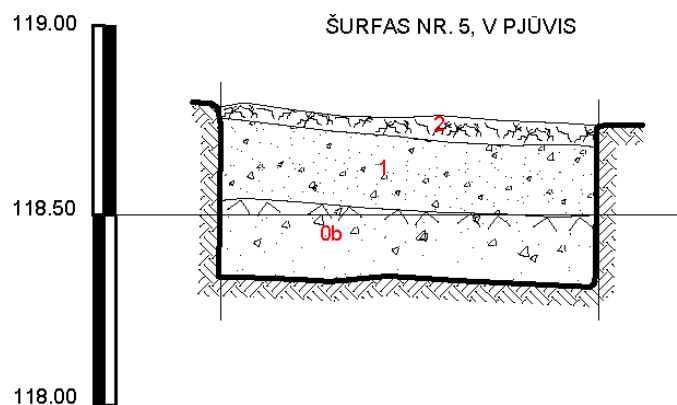
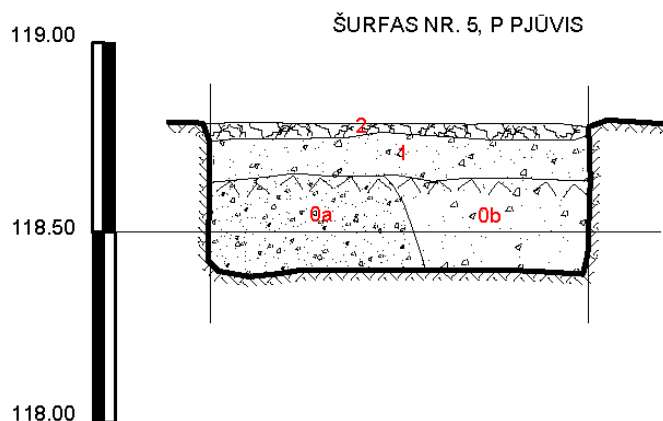

- 0 - GELTONAS SMĖLIS - ĮŽEMIS
- 1 - PILKAS SMĖLIS
- 2 - TAMSIAI PILKAS SMĖLIS
- 3 - VELĖNA

ARCHEOLOGAS	K. MINKEVIČIUS		BAGDONONYS, ŠURFAS NR. 4. V IR P PJŪVIAI	STADIJA	BRĖŽINYS	BRĖŽINIŲ
FIKSAVO	M. GRIKPĖDIS				6	9
BRAIŽĖ	K. MINKEVIČIUS					
			ŠURFAS NR 4, M 1:20	ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI		

BAGDONONIŲ PILIAKALNIO SU GYVENVIETE (TRAKŲ R. SAV., VILKOKŠNIO K.) ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI

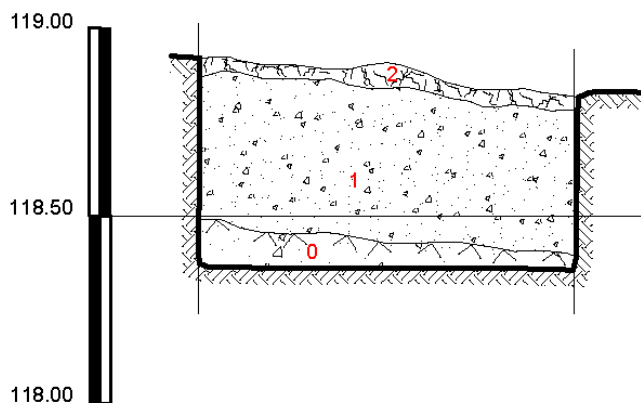

- 0a - GELTONAS ŽVYRAS - ĮŽEMIS
- 0b - RUSVOS SPALVOS SMĖLIS - ĮŽEMIS
- 1 - PILKAS SMĖLIS
- 2 - VELĖNA

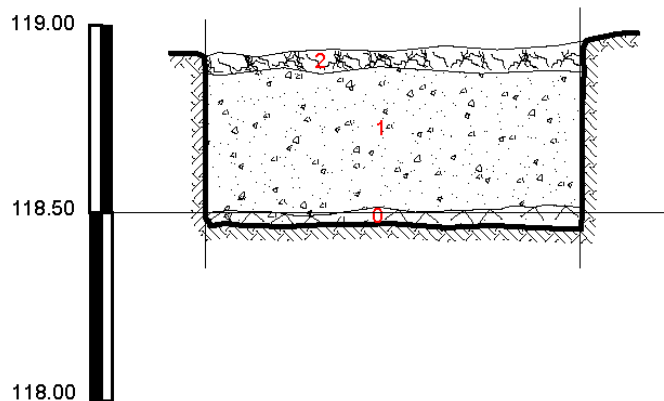

ARCHEOLOGAS	K. MINKEVIČIUS	BAGDONONYS, ŠURFAS NR. 5. V IR P PJŪVIAI	STADIJA	BRĖŽINYS	BRĖŽINIŲ
FIKSAVO	M. GRIKPĖDIS			7	9
BRAIŽĖ	K. MINKEVIČIUS				
		ŠURFAS NR 5, M 1:20	ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI		

ŠURFAS NR. 6, V, PJŪVIS

ŠURFAS NR. 6, Š PJŪVIS

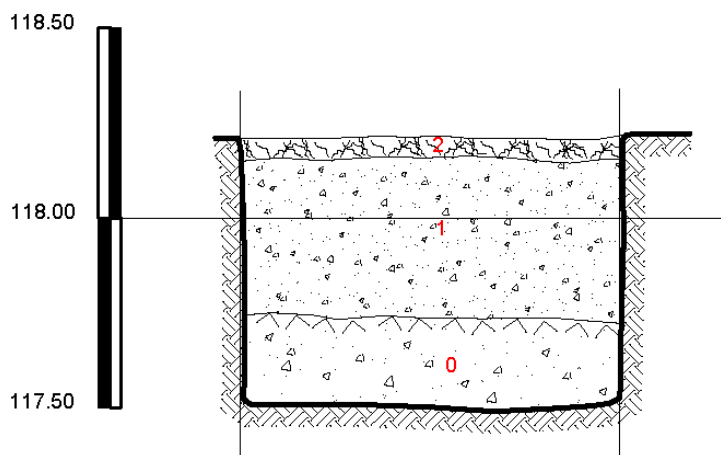

- 0 - GELTONAS SMĖLIS - ĮŽEMIS
- 1 - TAMSIAI PILKAS SMĖLIS
- 2 - VELĖNA

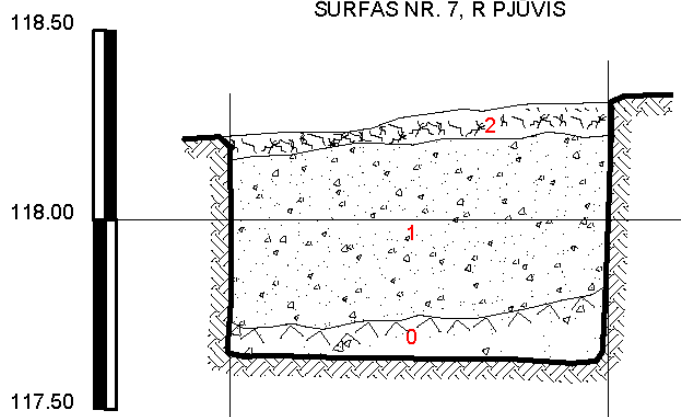

ARCHEOLOGAS	K. MINKEVIČIUS		BAGDONONYS, ŠURFAS NR. 6. Š IR V PJŪVIAI	STADIJA	BRĖŽINYS	BRĖŽINIŲ
FIKSAVO	M. GRIKPĖDIS				8	9
BRAIŽĖ	K. MINKEVIČIUS					
			ŠURFAS NR 6, M 1:20	ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI		

ŠURFAS NR. 7, P PJŪVIS

ŠURFAS NR. 7, R PJŪVIS

- 0 - GELTONAS SMĖLIS - IŽEMIS
- 1 - PILKAS SMĖLIS
- 2 - VELĖNA

ARCHEOLOGAS	K. MINKEVIČIUS		BAGDONONYS, ŠURFAS NR. 7. P IR R PJŪVIAI	STADIJA	BRĖŽINYS	BRĖŽINIŲ
FIKSAVO	M. GRIKPĖDIS				9	9
BRAIŽĖ	K. MINKEVIČIUS					
			ŠURFAS NR 7, M 1:20	ARCHEOLOGINIAI ŽVALGOMIEJI TYRIMAI		

Nuotraukos

1. Šurfo nr. 1 vaizdas prieš tyrimus iš P pusės

2. Šurfo nr. 1 bendras vaizdas iš P pusės

3. Šurfo Nr. 1 Š sienelės stratigrafija

4. Šurfo nr. 1 R sienelės stratigrafija

5. Šurfo nr. 1 P sienelės stratigrafija

6. Šurfo nr. 1 V sienelės stratigrafija

7. Šurfo nr. 1 vaizdas po tyrimų iš PV pusės

8. Šurfo nr. 2 vaizdas prieš tyrimus iš P pusės

9. Šurfo nr. 2 bendras vaizdas iš V pusės

10. Šurfo nr. 2 Š sienelės stratigrafija

11. Šurfo nr. 2 R sienelės stratigrafija

12. Šurfo nr. 2 P sienelės stratigrafija

13. Šurfo nr. 2 V sienelės stratigrafija

14. Šurfo nr. 2 vaizdas po tyrimų iš V pusės

15. Šurfo nr. 3 vaizdas prieš tyrimus iš R pusės

16. Šurfo nr. 3 bendras vaizdas iš P pusės

17. Šurfo nr. 3 Š sienelēs stratigrafija

18. Šurfo nr. 3 R sienelēs stratigrafija

19. Šurfo nr. 3 P sienelēs stratigrafija

20. Šurfo nr. 3 V sienelēs stratigrafija

21. Šurfo nr. 3 vaizdas po tyrimų iš V pusės

22. Šurfo nr. 4 vaizdas prieš tyrimus iš V pusės

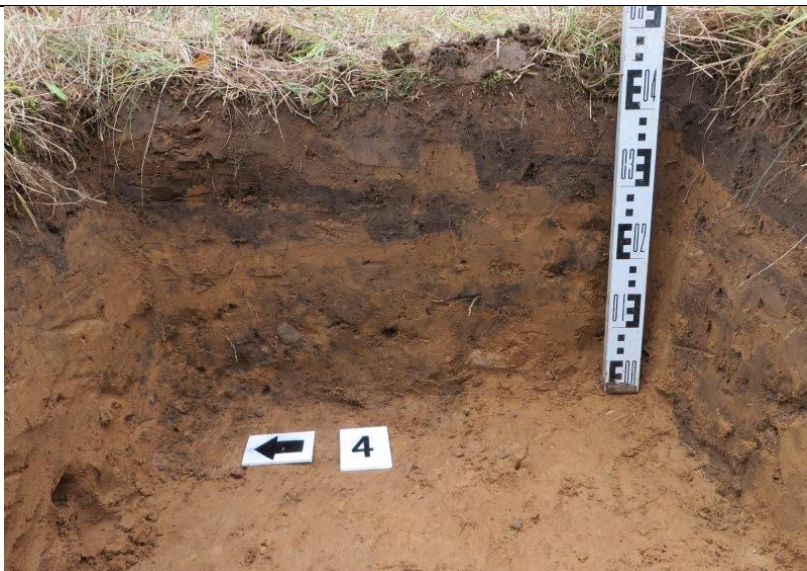

23. Šurfo nr. 4 bendras vaizdas iš P pusės

24. Šurfo nr. 4 Š sienelės stratigrafija

25. Šurfo nr. 4 R sienelės stratigrafija

26. Šurfo nr. 4 P sienelės stratigrafija

27. Šurfo nr. 4 V sienelės stratigrafija

28. Šurfo nr. 4 vaizdas po tyrimų iš V pusės

29. Šurfo nr. 5 vaizdas prieš tyrimus iš Š pusės

30. Šurfo nr. 5 bendras vaizdas iš P pusės

31. Šurfo nr. 5 Š sienelės stratigrafija

32. Šurfo nr. 5 R sienelės stratigrafija

33. Šurfo nr. 5 P sienelės stratigrafija

34. Šurfo nr. 5 V sienelės stratigrafija

35. Šurfo nr. 5 vaizdas po tyrimų iš Š pusės

36. Šurfo nr. 6 vaizdas prieš tyrimus iš Š pusės

37. Šurfo nr. 6 bendras vaizdas iš P pusės

38. Šurfo nr. 6 Š sienelės stratigrafija

39. Šurfo nr. 6 R sienelės stratigrafija

40. Šurfo nr. 6 P sienelės stratigrafija

41. Šurfo nr. 6 V sienelės stratigrafija

42. Šurfo nr. 6 vaizdas po tyrimų iš Š pusės

43. Šurfo nr. 7 vaizdas prieš tyrimus iš V pusės

44. Šurfo nr. 7 bendras vaizdas iš PR pusės

45. Šurfo nr. 7 Š sienelēs stratigrafija

46. Šurfo nr. 7 R sienelēs stratigrafija

47. Šurfo nr. 7 P sienelēs stratigrafija

48. Šurfo nr. 7 V sienelēs stratigrafija

49. Šurfo nr. 7 vaizdas po tyrimų iš V pusės

50. Nukasta centrinė ir rytinė kalvos dalis iš V pusės

51. Kalvos R dalis iš PV pusės

52. Nukasta centrinė kalvos dalis iš P pusės

Radinių nuotraukos

Priedai

Tyrimų projektas

Bagdononių piliakalnio su gyvenvieta (24151) (Trakų r. sav., Trakų sen., Vilkokšnio k.)

žvalgomųjų archeologinių tyrimų 2013 m.

PROJEKTAS

Autorius:

Karolis Minkevičius

Tyrimų užsakovas:

Kultūros paveldo departamentas

prie Kultūros ministerijos

2013 m. spalio mėn.

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

2013 m. Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, įgyvendina programą „Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimas, aktualizavimas ir populiarinimas, valstybės kalbos apsauga“. Vienas iš šio projekto tikslų – patikslinti nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingąsias savybes bei jų teritorijų ribas. Programos vykdymo metu Kultūros Paveldo Departamentas užsako atlikti archeologinius žvalgomojus tyrimus trylikos archeologijos paminklų teritorijose. Viena šių saugomų vertybių yra Bagdononių (Trakų r., Trakų sen, Vilkokšnio k.) piliakalnis su gyvenvieta (24151).

Trumpa ankstesnių archeologinių tyrimų apžvalga:

Ankstyviausi archeologiniai duomenys apie Bagdononių piliakalnio su gyvenvieta kompleksą yra iš 8-ojo XX a. dešimtmečio. 1971 m. organizuota Lietuvos TSR Mokslų akademijos istorijos instituto žvalgomoji ekspedicija (vad. A. Tautavičius), kurios metu aplankytas Bagdononių piliakalnis. Ekspedicijos metu konstatuota, jog piliakalnis - tai į pilkapį panaši, 3,5-4 m aukščio ir 26 m pločio salelė, esanti Strėvos upės vagos ir senvagių juosiamoje pelkėje. A. Tautavičiaus nuomone, ši kalvelė greičiau laikytina apeigų vieta, o ne piliakalniu⁶.

Remiantis 1971 m. ekspedicijos duomenimis Bagdononių piliakalnis 1972 m. įrašytas į Lietuvos TSR respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašus – AR 1226. Kiek vėliau, 1975 m., jis įtrauktas į Lietuvos TSR archeologijos atlasą, skirtą piliakalniams⁷. 1984 m. piliakalnį aplankė Mokslinės metodinės kultūros paminklų apsaugos tarybos žvalgomoji archeologinė ekspedicija. Jos metu į PR nuo 1971 m. dokumentuotos kalvelės aptiktas tikrasis piliakalnis. Remiantis šios išvykos duomenis, piliakalnis, kaip natūrali kalvelė (atrasta A. Tautavičiaus), išbrauktas iš archeologijos paminklų sąrašų. Tais pat metais naujai surastas piliakalnis su gyvenvieta įrašyti į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašus (AR 1666), nustatyta jų paminklinė teritorija (1,5 ha). 1993 m. Bagdononių piliakalnis su gyvenvieta aplankytas Lietuvos Kultūros paveldo mokslinio centro archeologų. Patikslintos teritorijos ribos

---

⁶ Tautavičius, A. 1971 m. žvalgomosios archeologinės ekspedicijos ataskaita (duomenys apie Kėdainių, Jonavos, Kauno, Kaišiadorių, Prienų, Alytaus, Trakų, Švenčionių ir Vilniaus /Raseinių, Ignalinos/ rajonų archeologinius paminklus). Vilnius, 1971 m. LIIA, F. 1. b. 313

⁷ Tautavičius, A. Lietuvos TSR archeologijos atlasas. t. II. Piliakalniai. Vilnius, 1975. p. 34

(1,63 ha), nustatyta vizualinės apsaugos zona (116,77 ha). 1997 m. objektas įrašytas į Nekilnojamojo kultūros vertybių registro archeologinių vertybių sąrašą – A1164K⁸.

2003-2004 m., rengiant Lietuvos piliakalnių atlasą, buvo patikslinti duomenys apie šį objektą. Pažymėta, kad tikrasis piliakalnis vis dėlto yra beveik nuplautas - išlikusi tik maža jo dalis, o 1984 m. surastasis piliakalnis turėtų būti traktuojamas, kaip senovės gyvenvietė⁹. 2012 m. Kultūros paveldo centro archeologai A. Strazdas, J. Balčiūnas ir A. Skrupskelis aplankė Bagdononių piliakalnį su gyvenvieta. Išvykos metu patikslintos objekto vertingosios savybės bei pakoreguotos piliakalnio teritorijos ribos. Jos išplėstos Š, ŠV kryptimi, kad apimtų piliakalnio liekanas. Kitose - R, P, PV ir V pusėse, teritorija priderinta prie žemės sklypų ribų, tik ŠV pusėje riba pravesta palei Strėvos upės vagą¹⁰.

2013 m. rugsėjo mėn. 12 d. lankantis kalvelėje į R nuo Bagdononių piliakalnio su gyvenvieta (24151) saugomos teritorijos, kurioje, remiantis A. Strazdo suteikta informacija, tikėtina aptikti gyvenvietės liekanų, pastebėta, jog didžioji jos dalis nukasta (žr. nuotr. Nr. 1 ir 2). Sklypo, į kurį patenka minėtoji kalva, savininkai informavo, jog jie prieš 10 metų čia gruntą nukasė ir panaudojo statybos bei žemės ūkio darbams. Tik kalvelės Š (žr. nuotr. Nr. 3) ir P (žr. nuotr. Nr. 4) išlikę nenukasti ruožai, kuriuose tikėtina aptikti nesunaikintą gyvenvietės kultūrinį sluoksnį. Taip pat sklypo savininkai nurodė, jog prieš 15 metų čia lankėsi tuometinis Kultūros paveldo centro, archeologijos skyriaus, vadovas B. Dakanis. Savo apsilankymo metu, kalvos (tuo metu dar nenukastos) paviršiuje archeologas aptikęs grublėtosios keramikos šukių.

Tyrimų pobūdis, apimtys, tikslas:

Archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu Bagdononių piliakalnio su gyvenvieta aplinkoje, į rytus nuo saugomos teritorijos esančioje kalvoje, numatoma iki įžemio ištirti 7 m² plotą – septynis 1x1 m dydžio šurfus (žr. situacijos planą). Du iš jų (Nr. 3 ir 4) bus tiriami centrinėje - nukastoje kalvos dalyje. Tuo tarpu likę penki – išlikusiuose nepažeistuose (Nr. 1 ir 2 – šiauriniame, 5, 6 ir 7 – pietiniame) kalvos kraštuose. Tai pat ketinama vizualiai ir metalo ieškikliu žvalgyti kalvos paviršių.

⁸ <http://kvr.kpd.lt/heritage/Pages/KVRDetail.aspx?lang=lt&MC=24151> Skrupskelis, A. *Trumpa informacija apie Bagdanonių piliakalnį su gyvenvieta ir pastabos dėl teritorijos ribų patikslinimo*. Vilnius, 2013.

⁹ Baubonis, Z., Zabiela, G. *Lietuvos piliakalniai. Atlasas. t. 3* Vilnius, 2005. p. 144

¹⁰ <http://kvr.kpd.lt/heritage/Pages/KVRDetail.aspx?lang=lt&MC=24151> Skrupskelis, A. *Trumpa informacija apie Bagdanonių piliakalnį su gyvenvieta ir pastabos dėl teritorijos ribų patikslinimo*. Vilnius, 2013.

Tyrimų tikslas:

Išsiaiškinti, ar į R nuo saugomos teritorijos, jos aplinkoje, yra išlikę gyvenvietės pėdsakų, patikslinti jos chronologiją ir teritoriją.

Tyrimų trukmė:

Žvalgomojus tyrimus numatoma vykdyti 2013 10 31 – 2013 11 30 d. Tyrimuose taip pat dalyvaus archeologas Mindaugas Grikpėdis. Prašome šiems darbams suteikti leidimą.

Priedai:

1. Situacijos planas, 1 lapas.
2. Tyrimų vietos fotofiksacija, 2 lapai.

Karolis Minkevičius

Tyrimų vietos fotofiksacija

1. Nukasta kalvos dalis į R nuo saugomos teritorijos. Vaizdas iš V pusės.

2. Nukasta kalvos dalis į R nuo saugomos teritorijos. Vaizdas iš P pusės.

3. Šiaurinė (nesunaikinta) kalvos dalis iš P pusės.

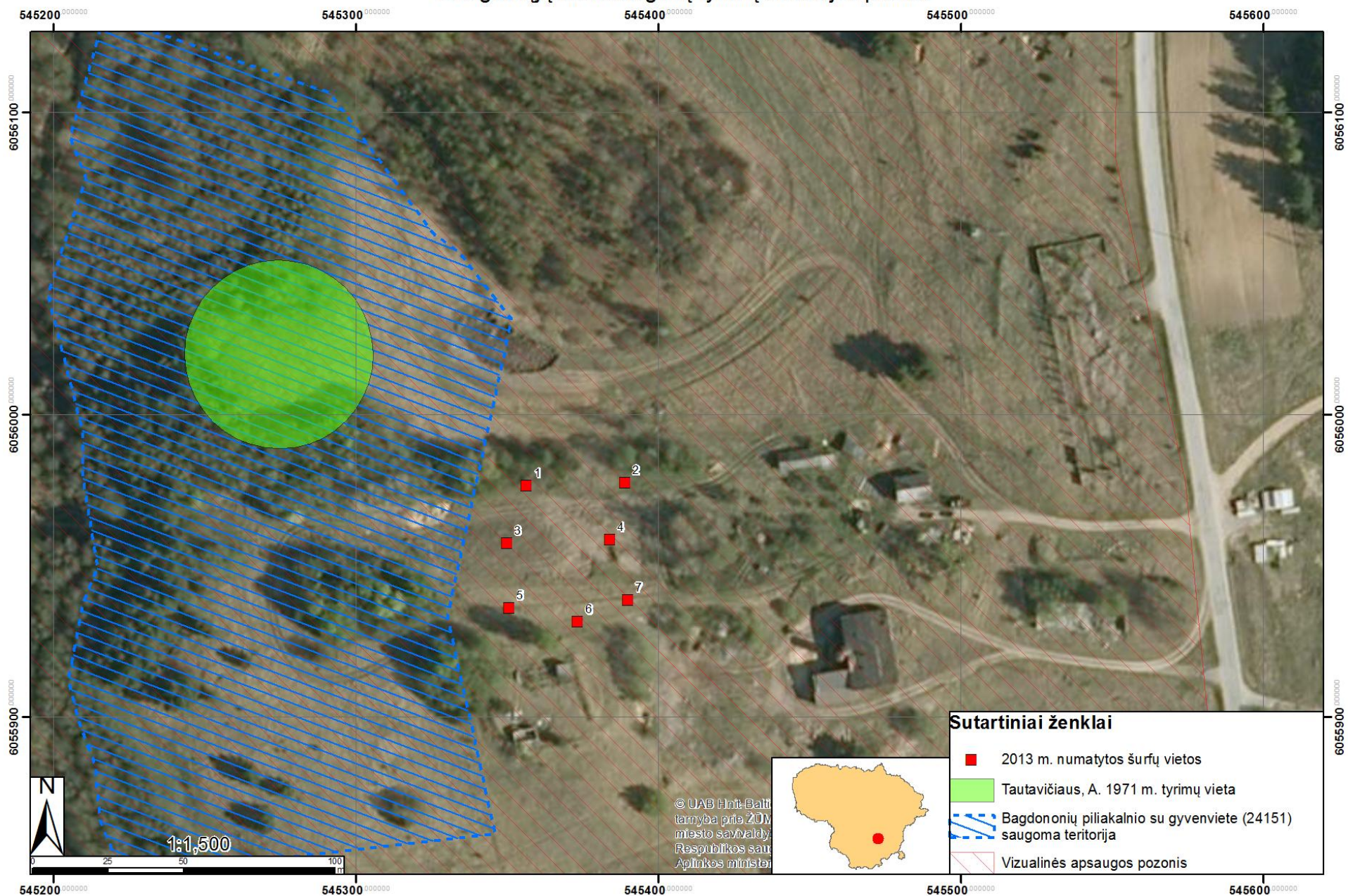

4. Pietinė (nesunaikinta) kalvos dalis iš Š pusės.

2013 m. Bagdononių piliakalnio su gyvenviete (24151) (Trakų r., Trakų sen., Vilkokšnio k.)
 žvalgomųjų archeologinių tyrimų situacijos planas

6055900

6056000

6056100

5456000

5455000

5454000

5453000

5452000

6055900

6056000

6056100

5456000

5455000

5454000

5453000

5452000

1:1,500

© UAB Hnit-Balti
 tarnyba prie ŽŪM
 miesto savivaldybės
 Respublikos saugos
 Aplinkos ministerijai

Sutartiniai ženklai	
	2013 m. numatytos šurfų vietos
	Tautavičiaus, A. 1971 m. tyrimų vieta
	Bagdononių piliakalnio su gyvenviete (24151) saugoma teritorija
	Vizualinės apsaugos pozonis

Leidimas atlikti archeologinius tyrimus

KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS

LEIDIMAS ATLIKTI ARCHEOLOGINIUS TYRIMUS

2013-10-29

(data)

Nr.

LA-406

Vilnius

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571) 18 straipsnio 6 dalimi, šis leidimas išduotas

Karoliui Minkevičiui, 2013-03-28, Nr. 2562

(tyrėjo vardas, pavardė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato išdavimo data ir Nr.)

_____ arba mokslo laipsnis ir (ar) pedagoginis vardas)

atlikti: Bagdononių piliakalnio su gyvenvieta (24151) apsaugos zonos,

(numatomos tirti vietos pavadinimas, unikalus kodas Kultūros vertybių registre,

Trakų r. sav., Vilkokšnio k., žvalgomojusius archeologinius tyrimus

_____ adresas, archeologinių tyrimų pobūdis)

pagal archeologinių tyrimų projektą Bagdononių piliakalnio su gyvenvieta (24151) (Trakų r. sav., Trakų sen., Vilkokšnio k.) žvalgomųjų archeologinių tyrimų 2013 m. PROJEKTAS, 2013-10-29

_____ (projekto pavadinimas, aprobavimo data)

archeologinių tyrimų grupę sudaro šie archeologai (pildoma, jeigu grupė sudaroma):

_____ (vardai, pavardės)

(antra pusė)
Papildomi paveldosaugos reikalavimai archeologinių tyrimų metu :

2013-11-30

Leidimas galioja iki _____
(metai, mėnuo, diena)

Leidimo galiojimas pratęstas iki _____
(metai, mėnuo, diena)

Apskaitos, paveldotvarkos ir planavimo skyriaus vyriausiasis specialistas (leidimą išdavusio tarnautojo pareigų pavadinimas) _____ (parašas)

Valdas Lučunas _____
(vardas, pavardė)

(leidimą galiojimą pratęsusio tarnautojo pareigų pavadinimas) _____ (parašas)

_____ (vardas, pavardė)

A. V.

Leidimas taip pat tyrėjui suteikia teisę naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrėjas archeologinių tyrimų metu ir juos atlikęs privalo laikytis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571), Paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“, patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. ĮV-538 (Žin., 2011, Nr. 109-5162), Nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimui reikalingų tyrimų duomenų apimties aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2005 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. ĮV-259 (Žin., 2005, Nr. 80-2927), Kultūros paveldo objektų ar vietovių apžiūros, būklės fiksavimo ir tyrimo atlikimo užtikrinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. ĮV-240 (Žin., 2005, Nr. 76-2766), Nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimų metu rastų archeologinių radinių perdavimo muziejams taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ĮV-66 (Žin., 2005, Nr. 30-960), Leidimų atlikti archeologinius tyrimus išdavimo tvarkos aprašo, kitų teisės aktų nustatytų paveldosaugos reikalavimų ir šiame leidime nustatytų papildomų paveldosaugos reikalavimų.

ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ PAŽYMA

2013-11-14

Objektas (pavadinimas, kultūros vertybės kodas): Bagdononių piliakalnis su gyvenviete (24151).

Adresas: Vilkokšnio k. Trakų sen., Trakų r. sav.,

Užsakovas: Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos.

Vykdytojas: Archeologas Karolis Minkevičius.

Tyrimų pagrindas (leidimo išdavimo data, Nr., specializacija, kategorija): Leidimas Nr. 406, išd. 2013-10-29, archeologiniai žvalgomieji tyrimai, I kategorija.

Procedūros atlikimo laikas ir etapai: 2013 m. lapkričio mėn. 5 d.

Tyrimų apimtys: Šalia pietrytinio saugomos teritorijos pakraščio, Strėvos upės dešiniajame krante esančios stambiakalvės centrinėje, šiaurinėje ir pietinėje dalyse ištirti 7 archeologiniai šurfai, kurių bendras plotas – 7 m².

Mokslinė užduotis: Stratigrafijos analizė – kultūrinio sluoksnio susiformavimo laiko ir aplinkybių nustatymas.

Paveldosauginė užduotis: Archeologinio paveldo paieška, kultūrinio sluoksnio horizontų, kultūros vertybės požymių turinčių objektų lokalizavimas ir fiksacija, vertingųjų savybių nustatymas.

Archeologinių žvalgomųjų tyrimų rezultatai: 2013 m. lapkričio mėn. 5 d. Bagdononių piliakalnio su gyvenviete vizualinės apsaugos pozonyje (fot. nr. 8-10) ištirti 7 šurfai. Visi jie buvo 1x1 m dydžio, bendras ištirtas plotas – 7 m². 2 šurfai (Nr. 1-2) tirti kalvos šiauriniame pakraštyje, kiti 2 šurfai (Nr. 3-4) - centrinėje kalvos dalyje, o likę – 3 šurfai (Nr. 5-7) – pietinėje kalvos dalyje.

Šurfas nr. 1 (fot. nr. 1) tirtas apie 2 m į R nuo saugomos teritorijos ribos, kalvos Š pakraštyje. Tirtos vietos reljefas yra nežymiai nuolaidėjantis Š kryptimi. Esamą paviršių dengia krūmai ir retos samanos. Velėna ir pilkos spalvos augalinės kilmės gruntas, gausus augalų šaknų, sudarė 35 cm storio viršutinį sluoksnį. Po juo, 35-40 cm gylyje, pasiektas įžemis – smulkus gelsvas smėlis. Archeologinių radinių ar struktūrų neaptikta.

Šurfas nr. 2 (fot. nr. 2) tirtas apie 32 m į R nuo šurfo Nr. 1, kalvos Š pakraštyje. Reljefas nežymiai nuolaidėjantis Š ir R kryptimis. Esamą paviršių dengė žolė ir retos samanos. Po 10 cm storio velėna buvo 25 cm storio augalinis, tamsiai pilkos spalvos, smėlingo grunto sluoksnis. Giliau fiksuotas 20-25 cm storio tamsiai rudos spalvos smėlio sluoksnis. 65 cm gylyje pasiektas įžemis – geltonos spalvos smėlis su žvyro frakcijomis. Archeologiškai vertingų radinių ar struktūrų neaptikta.

Šurfas nr. 3 (fot. nr. 3) tirtas apie 15 m į P nuo šurfo Nr. 1, 6 m į R nuo saugomos teritorijos ribos, kalvos centrinėje dalyje. Vietos reljefas nežymiai nuolaidėjantis R kryptimi. Paviršius apaugęs daugiamete žole. Velėna ir tamsiai pilkos spalvos augalinis sluoksnis buvo 15-20 cm storio. Jame aptiktas vielos fragmentas. Po minėtuoju sluoksniu, 15-20 cm gylyje pasiektas geltonas smėlis – įžemis. Archeologiškai vertingų radinių ar struktūrų neaptikta.

Šurfas nr. 4 (fot. nr. 4) tirtas apie 20 m į P nuo šurfo Nr. 2, 32 m į R nuo šurfo Nr. 3, kalvos centrinėje dalyje. Vietos reljefas nežymiai nuolaidėjantis R kryptimi. Paviršius apaugęs daugiamete žole. Po 5-10 cm storio velėna fiksuotas 10-15 cm storio pilkos spalvos smėlio sluoksnis. Po juo, šurfo PR dalyje atidengtas iki 30 cm gylio, 30 cm pločio trapecijos formos perkasimas. Jo užpildą sudarė pilkas smėlis su geltonos spalvos smėlio frakcijomis. Greičiausiai šis perkasimas atsiradęs XX a. 10-ajame dešimtmetyje kasant ir išvežant gruntą iš centrinės kalvos dalies. Po minėtuoju perkasimu 45-50 cm gylyje pasiektas geltonos spalvos smėlis-įžemis. Kitose šurfo dalyse jis fiksuotas 20 cm gylyje. Archeologiškai vertingų radinių ar struktūrų neaptikta.

Šurfas nr. 5 (fot. nr. 5) tirtas 14 m į P nuo šurfo Nr. 3, apie 31 m į PV nuo šurfo Nr. 4, apie 8 m į R nuo saugomos teritorijos ribos, kalvos pietinėje dalyje. Vietos reljefas nuolaidėjantis į Š pusę. Paviršius apaugęs daugiamete žole. Velėna sudarė 5 cm storio sluoksnį.

Po juo glūdėjo 10-15 cm storio augalinis pilkos spalvos smėlio sluoksnis. Kiek žemiau, 15-25 cm gylyje fiksuotas įžemis – rudos spalvos smėlis su žvyro frakcijomis. Archeologiškai vertingų radinių neaptikta.

Šūrfas nr. 6 (fot. nr. 6) tirtas 21 m į PR nuo šurfo Nr. 5, apie 22.5 m į PV nuo šurfo Nr. 4, 30 m į R nuo saugomos teritorijos ribos, kalvos P dalyje. Vietos reljefas nuolaidėjantis Š kryptimi. Paviršius apaugęs vešlia daugiamete žole. Po 5 cm storio velėna fiksuotas 35-40 cm storio tamsiai pilkos spalvos smėlingo grunto sluoksnis. Jame aptikta korodavusi XX a. vinis. Po pastaruoju sluoksniu, 45-55 cm gylyje fiksuotas įžemis – smulkus geltonas smėlis. Archeologiškai vertingų radinių neaptikta.

Šūrfas nr. 7 (fot. nr. 7) tirtas 16 m į PR nuo šurfo Nr. 4, 24.5 m į ŠR nuo šurfo Nr. 6, apie 51 m į R nuo saugomos teritorijos ribos. Vietos reljefas nežymiai nuolaidėjantis ŠR kryptimi. Paviršius apaugęs vešlia, daugiamete žole. Po 5-10 cm storio velėna glūdėjo 45-50 cm storio pilkos spalvos smėlio sluoksnis. Jame aptiktas korodavęs XX a. varžtas. Po juo, 50-60 cm gylyje pasiektas įžemis – smulkus geltonos spalvos smėlis. Archeologiškai vertingų radinių neaptikta.

Mokslinės išvados: Archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu į PR nuo Bagdononių piliakalnio su gyvenvie e saugomos teritorijos, vizualinės apsaugos pozonyje esančioje kalvoje iki įžemio ištirti 7 šurfai. Tyrimų rezultatai (šurfai Nr. 3 ir Nr. 4) bei dirbtinai suformuotas vietos reljefas (fot. nr. 10) patvirtina vietinių pasakojimus, kad prieš 10-15 m. iš piliakalnio teritorijos buvo vežamas gruntas. Tikėtina, jog bet kokios galimos gyvenvietės liekanos sunaikintos grunto kasimo darbų metu. Nepažeistuose kalvos pakraščiuose (šurfai Nr. 1-2, ir 5-7) archeologiškai vertingų radinių ar struktūrų taip pat neaptikta.

Paveldosauginės rekomendacijos: Išplėsti saugomos teritorijos ribas nėra pagrindo.

Priedai:

1. Situacijos planas, 1 lapas

2. Nuotraukos, 3 lapai

Archeologas K. Minkevičius

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'K. Minkevičius', written over a faint horizontal line.

1. Šurfo Nr. 1 R sienelė iš V pusės

2. Šurfo Nr. 2 R sienelė iš V pusės

3. Šurfo Nr. 3 Š sienelė iš P pusės

4. Šurfo Nr. 4 P sienelė iš Š pusės

5. Šurfo Nr. 5 P sienelē iš Š pusēs

6. Šurfo Nr. 6 R sienelē iš V pusēs

7. Šurfo Nr. 7 P sienelē iš Š pusēs

8. Nukasta centrīnē ir rytīnē kalvos dalis iš V pusēs

9. Kalvos R dalis iš PV pusės

10. Nukasta centrinė kalvos dalis iš P pusės

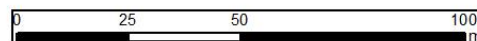
2013 m. Bagdononių piliakalnio su gyvenviete (24151) (Trakų r., Trakų sen., Vilkokšnio k.) žvalgomųjų archeologinių tyrimų situacijos planas

Sutartiniai ženklai:

- 2013 m. tirtų šurfų vietos
- Tautavičiaus, A. 1971 m. tyrimų vieta
- Bagdononių piliakalnio su gyvenviete (24151) saugoma teritorija
- Vizualinės apsaugos pozonis

1:1,500

Šurfų centro taškų koordinatės:

Šurfas nr. 1: 545342.49 / 6055973.84
 Šurfas nr. 2: 545373.84 / 6055977.07
 Šurfas nr. 3: 545340.37 / 6055959.44
 Šurfas nr. 4: 545372.99 / 6055955.90
 Šurfas nr. 5: 545341.79 / 6055959.01
 Šurfas nr. 6: 545361.56 / 6055936.98
 Šurfas nr. 7: 545384.21 / 6055943.84

